

Sygn. akt VII U 878/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2023r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

Protokolant: st. sekretarz sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 listopada 2023r. w W.

sprawy V. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

przy udziale (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

na skutek odwołania V. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 10 lutego 2022r., nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w punktach 1 i 2 w ten sposób, że stwierdza, że V. Z. jako pracownik u płatnika składek (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 lipca 2021 roku;

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz V. Z. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi za czas od daty uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

V. Z. w dniu 16 marca 2022r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 10 lutego 2022r., nr (...). Zarzuciła:

- naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez stwierdzenie, że jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) sp. z o.o. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 30 czerwca 2021r.;
- naruszenie art. 11 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez stwierdzenie, że jako pracownik u płatnika składek (...) sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 lipca 2021r.;
- naruszenie art. 83 § 1 k.c. poprzez uznanie umowy o pracę z dnia 1 lipca 2021r. za nieważną.

Uzasadniając swe stanowisko, ubezpieczona wskazała, że decyzją nr (...) z dnia 10 lutego 2022r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) Sp. z o.o. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 30 czerwca 2021r., a jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 lipca 2021r.

Ubezpieczona nie zgodziła się ze wskazaną decyzją. Podniosła, że w dniu 29 marca 2021r. (...) sp. z o.o. zawarła z nią umowę zlecenia. Na podstawie tej umowy zobowiązała się do wykonywania następujących czynności: poszukiwania i pozyskiwania nowych kontrahentów, zawierania umów, szybkiej realizacji zapytań, wyceny stawek, poszukiwania transportu do załadunku i organizacji, wsparcia i koordynacji działań wszystkich uczestników procesu na wszystkich etapach transportu oraz do stałego monitoringu kierunków, stawek i zmian na międzynarodowym rynku przewozów drogowych. Strony umowy uzgodniły wynagrodzenie w kwocie 3.200,00 zł brutto. Następnie w dniu 1 lipca 2021r. pomiędzy (...) Sp. z o.o. a ubezpieczoną została zawarta umowa o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, w wynagrodzeniem ustalonym na kwotę 3.600,00 zł brutto.

Według ubezpieczonej nie można zgodzić się z twierdzeniem organu rentowego, że spisanie pomiędzy nią i płatnikiem składek (...) sp. z o.o. umowy o pracę miało na celu jedynie uprawdopodobnienie stosunku pracy i uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego, przysługujących pracownikom i że zgodnie z art. 83 § 1 kodeksu cywilnego w zw. z art. 300 kodeksu pracy oświadczenia stron są nieważne, a tym samym nie stanowią przesłanki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi jej osoby jako pracownika. Ubezpieczona podkreśliła, że w toku postępowania szczegółowo wyjaśniła, że umowa zlecenia została zawarta na okres próbny, zgodnie z wolą stron, a następnie w wyniku tego, że sprawdziła się, zawarto umowę o pracę. W związku z zawarciem umowy o pracę został wypełniony kwestionariusz o stanie zdrowia. Następnie zostało wydane orzeczenie lekarskie nr (...). Ubezpieczona zastosowała się więc w pełni do poleceń pracodawcy w przedmiocie wykonania badań lekarskich, koniecznych w związku z podpisaniem umowy o pracę. Dopiero w dniu 2 sierpnia 2021r., a więc po upływie miesiąca od dnia zawarcia umowy o pracę, zostało wystawione zwolnienie lekarskie na okres od 2 sierpnia 2021r. do 31 sierpnia 2021r.

W dalszej części V. Z. wyjaśniła, że w toku postępowania wykazała, że rzeczywiście podjęła pracę na podstawie umowy o pracę. Fakt ten potwierdził także płatnik składek (...) sp. z o. o. W jej ocenie podkreślenia wymaga również okoliczność, że w wyniku zawarcia umowy o pracę podwyższeniu uległo wynagrodzenie w stosunku do tego, jakie zostało określone w umowie zlecenia, co znajduje potwierdzenie w wydrukach potwierdzeń przelewu wynagrodzenia. Wobec powyższego oraz uwzględniając zgodne wyjaśnienia stron, złożone w toku postępowania, zdaniem ubezpieczonej, nie można uznać umowy o pracę z dnia 1 lipca 2021r. za nieważną. Bezsporne jest, że na jej podstawie został nawiązany stosunek pracy z płatnikiem składek (...) sp. z o.o. Charakteryzował się on koniecznością osobistego wykonania pracy, podporządkowaniem pracodawcy, wykonywaniem pracy na jego rzecz i ryzyko oraz odpłatnością pracy.

Dodatkowo ubezpieczona wskazała, że zaniechanie w postaci niezgłoszenia jej w obowiązującym terminie jako pracownika oraz niewyrejestrowanie jako zleceniobiorcy powstało po stronie płatnika składek (...) sp. z o.o. Obowiązek zgłoszenia pracownika leży bezwzględnie po stronie pracodawcy, co za tym idzie pracownik nie może ponosić negatywnych konsekwencji poprzez zaniechania pracodawcy. Pracodawca zgłosił ubezpieczoną, jako pracownika, do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, potwierdzając tym samym zawarcie umowy o pracę w dniu 1 lipca 2021r. Ubezpieczona nie miała wiedzy ani też wpływu na to, iż czynność powyższa nastąpiła z opóźnieniem (odwołanie z dnia 14 marca 2022r., k. 2-4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od odwołującej się na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wskazał, że przeprowadził postępowanie w sprawie zgłoszenia V. Z., jako pracownika, od 1 lipca 2021r. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych przez płatnika składek (...) sp. z o.o. w związku z roszczeniem ubezpieczonej o wypłatę zasiłku chorobowego. Analiza konta ubezpieczonej

wykazała, że została zgłoszona przez płatnika składek (...) sp. z o.o. do obowiązkowych ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania umowy zlecenia od 29 marca 2021r. Zgłoszenie do ubezpieczeń wpłynęło do ZUS w dniu 30 marca 2021r. Z tytułu wykonywania umowy zlecenia V. Z. nie została zgłoszona do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. W dniu 13 września 2021r. do ZUS wpłynęło wyrejestrowanie V. Z. z ubezpieczeń jako zleceniobiorcy z datą wyrejestrowania od 30 czerwca 2021r. W tym samym dniu płatnik składek (...) sp. z o.o. przekazał do ZUS zgłoszenie V. Z., jako pracownika, ze wsteczną datą powstania obowiązku ubezpieczeń, tj. od 1 lipca 2021r. W dokumentach rozliczeniowych za V. Z., jako zleceniobiorcę, wykazana została podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: za marzec i kwiecień 2021r. w wysokości 0,00 zł, za maj 2021r. w kwocie 3.866,26 zł oraz za czerwiec i lipiec 2021r. w wysokości 3.200,00 zł. Za miesiąc lipiec 2021r. został również przekazany do ZUS raport miesięczny za ubezpieczoną jako pracownika. Raport ten został przekazany po obowiązującym terminie, tj. 14 września 2021r. i wykazano w nim podstawę wymiaru składek wynoszącą 0,00 zł. (...) sp. z o.o. przekazała za V. Z. imienne raporty miesięczne o przerwach w opłacaniu składek, tj. o okresach, za które wypłacono wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy finansowane ze środków pracodawcy oraz o okresach zasiłku chorobowego, przy czym przerwa w opłacaniu składek za okres od 2 sierpnia 2021r. do 31 sierpnia 2021r. została wykazana w imiennym raporcie miesięcznym (...) za ubezpieczoną za wrzesień 2021r.

W dalszej części odpowiedzi na odwołanie organ rentowy przywołał przepisy ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2021r. poz. 423 ze zm.) dotyczące podlegania ubezpieczeniom społecznym, a ponadto wskazał, że definicja stosunku pracy zawarta jest w art. 22 § 1 kodeksu pracy. Zgodnie z tą definicją przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. Stosunek pracy charakteryzują szczególne cechy, którymi są: konieczność osobistego wykonywania pracy, przyporządkowanie pracodawcy, wykonywanie pracy na jego rzecz i ryzyko oraz odpłatność pracy. Zatem samo zawarcie umowy o pracę nie jest wystarczające do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym, bowiem jak wynika z brzmienia przytoczonych przepisów, jedynie rzeczywiste pozostawanie w stosunku pracy i rzeczywiste wykonywanie pracy, daje podstawę do podlegania ubezpieczeniom. Jest to pogląd ugruntowany w orzecznictwie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2013r., sygn. akt I UK 472/12, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2011r., sygn. akt II UK 69/11).

Następnie organ rentowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 83 § 1 kodeksu cywilnego nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność umowy oznacza brak rzeczywistego zamiaru stron danej czynności prawnej wywołania skutków prawnych przy jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Zdaniem organu rentowego w analizowanej sprawie spisanie pomiędzy płatnikiem składek (...) sp. z o.o. i V. Z. umowy o pracę miało na celu jedynie uprawdopodobnienie stosunku pracy i uzyskanie przez V. Z. świadczeń z ubezpieczeń społecznych przysługujących pracownikom w związku ze zbliżającym się macierzyństwem. Organ zauważył, że V. Z. od 29 marca 2021r. podjęła i wykonywała pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z (...) sp. z o.o., która miała obowiązywać w okresie do 28 marca 2022r. Z tytułu wykonywania tej umowy V. Z. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, natomiast nie została zgłoszona do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, nie mogłyby zatem skorzystać ze świadczeń z tytułu choroby i macierzyństwa. Następnie strony spisały umowę o pracę, zgodnie z którą V. Z. od 1 lipca 2021r. miała świadczyć pracę jako pracownik. Organ podkreślił jednak, że strony nie przedstawiły żadnej dokumentacji, z której wynikałoby, że umowa zlecenia została wypowiedziana i rozwiązana przed upływem czasu, na jaki została zawarta. Wprawdzie ubezpieczona argumentowała, że decyzja o rozwiązaniu umowy zlecenia została podjęta za porozumieniem stron, jednak nie potwierdza tego żadna dokumentacja. Organ wskazał również, że nie zmieniły się warunki świadczenia pracy przez ubezpieczoną. Ponadto dokumentacja dotycząca rzekomej zmiany tytułu do ubezpieczeń V. Z. została przekazana przez płatnika składek do ZUS z ponad 2 miesięcznym opóźnieniem, tj. 13 września 2021r., podczas gdy ubezpieczona już od 2 sierpnia 2021r. miała orzeczoną niezdolność do pracy w związku z ciążą.

Organ rentowy ocenił, że nie zasługują na wiarę wyjaśnienia płatnika składek, który stwierdził, że powyższe opóźnienie wynikało z opóźnienia w dostawie umów do działu księgowości z powodu obowiązującej w przedsiębiorstwie polityki,

skoro w lipcu i wrześniu 2021r., a także w maju i czerwcu 2021r. spółka przekazywała do Zakładu zgłoszenia do ubezpieczeń innych osób i były one złożone w obowiązujących terminach.

W związku z powyższym, w ocenie Zakładu, umowa o pracę z V. Z. z 1 lipca 2021r. nie została podpisana tego dnia, a w terminie późniejszym, co również skutkowało przekazaniem do ZUS dokumentacji ubezpieczeniowej związanej z tą zmianą po terminie. Organ rentowy podkreślił także, że w związku z podpisaniem umowy o pracę ubezpieczona nie otrzymała zakresu obowiązków, gdyż jak sama podała – zakres obowiązków otrzymała w umowie zlecenia. Ponadto, nie zmieniło się jej stanowisko, ani zakres obowiązków, godziny czy też miejsce pracy. Nie uległ zmianie też sposób nadzoru i rozliczenia wyników pracy. Płatnik składek wyjaśnił, że wraz ze zmianą umowy zmieniła się tylko wysokość wynagrodzenia z 3.200 zł na 3.600 zł, natomiast charakter pracy pozostał ten sam. Ponadto, płatnik składek w wykazie za sierpień 2021r. zamieścił informację, że ubezpieczona przebywała cały miesiąc na urlopie. Nie wyjaśnił przy tym, w jaki sposób ubezpieczonej został wyliczony wymiar urlopu 22 dni po miesiącu od zawarcia umowy o pracę i czy faktycznie z niego korzystała, skoro z dokumentacji przekazanej do ZUS wynika, że od 2 sierpnia 2021r. ubezpieczona miała orzeczoną niezdolność do pracy.

ZUS podkreślił dodatkowo, że spółka (...) nie przedstawiła zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do podjęcia pracy przez V. Z. na danym stanowisku. Zaświadczenie z 23 lipca 2021r. zostało dołączone dopiero do odwołania. Spółka nie udzieliła wyjaśnień w zakresie skierowania ubezpieczonej na badania i przedłożenia stosowanego zaświadczenia. Zdaniem organu rentowego wyjaśnienia ubezpieczonej w tej kwestii nie zasługują na uwzględnienie, gdyż są niespójne. W wyjaśnieniach z 20 października 2021r. ubezpieczona wskazała, że po badaniach przedłożyła pracodawcy zaświadczenie. Natomiast w wyjaśnieniach z 3 listopada 2021r. podała, że firma umówiła ją z jakąś przychodnią, ale nie pamięta nazwy, dostała do uzupełnienia ankietę o stanie zdrowia i potem skontaktował się z nią lekarz, zadał kilka dodatkowych pytań i powiedział, że może pracować, a zaświadczenie wysłał od razu do pracodawcy. Ponadto ZUS wskazał, że płatnik składek nie przedłożył zaświadczenia o odbytym przez ubezpieczoną szkoleniu bhp ani też nie udzielił wyjaśnień, czy takie szkolenie było prowadzone. W ocenie organu rentowego powyższe wskazuje, że umowa o pracę została spisana wyłącznie w celu uprawdopodobnienia stosunku pracy i uzyskania przez ubezpieczoną świadczeń przysługujących pracownikom, bowiem jako zleceniobiorca ubezpieczona nie miałaby prawa do tych świadczeń z uwagi na nieprzystąpienie do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego (odpowiedź na odwołanie z 24 marca 2022r., k. 12-14 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) sp. z o.o. z siedzibą w S. została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 7 lutego 2017r. Przedmiotem przeważającej działalności spółki jest transport drogowy towarów. Prezesem zarządu spółki jest S. M., jednocześnie jeden z dwóch wspólników spółki. Drugim wspólnikiem jest D. V. (odpis z KRS, k. 63-65 a.s.).

Spółka poszukiwała pracownika na stanowisko spedytora poprzez zamieszczanie ofert pracy na portalach internetowych, w tym (...)pl (...) poszukiwała w tym czasie pracy i pod koniec lutego 2021r. odpowiedziała na ofertę (...) sp. z o.o. i wysłała swoje CV (zestawienie aplikacji - nienumerowane karty akt rentowych). Skontaktował się z nią kierownik działu M. I. i zaprosił na rozmowę kwalifikacyjną, w trakcie której ustalono, że początkowo V. Z. zostanie zatrudniona na podstawie umowy zlecenia, a następnie zostanie to zmienione i strony zawrą umowę o pracę (wyjaśnienia ubezpieczonej – nienumerowane karty akt rentowych, zeznania ubezpieczonej V. Z., k. 284-285 a.s.; zeznania świadka L. B., k. 208 verte a.s.).

W dniu 29 marca 2021r. (...) sp. z o.o. zawarła z V. Z. umowę zlecenia na okres od dnia jej zawarcia do 28 marca 2022r. Ubezpieczona jako zleceniobiorca zobowiązała się do wykonywania następujących czynności: poszukiwania i pozyskiwania nowych kontrahentów, zawierania umów, szybkiej realizacji zapytań, wyceny stawek, poszukiwania transportu do załadunku, organizacji, wsparcia i koordynowania działań wszystkich uczestników procesu na wszystkich etapach transportu oraz stałego monitoringu kierunków, stawek i zmian na międzynarodowym rynku przewozów drogowych. Wynagrodzenie za wykonanie powyższych prac zostało ustalone na kwotę 3.200 zł brutto miesięcznie (umowa zlecenia z 29 marca 2021r. – nienumerowane karty akt rentowych).

Ubezpieczona została zgłoszona przez płatnika składek (...) sp. z o.o. do obowiązkowych ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz do ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania umowy zlecenia od 29 marca 2021r. Zgłoszenie do ubezpieczeń wpłynęło do ZUS w dniu 30 marca 2021r. Z tytułu wykonywania umowy zlecenia V. Z. nie została zgłoszona do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego (bezsporne).

W dniu 1 lipca 2021r. (...) sp. z o.o. zawarła z V. Z. umowę o pracę na czas nieokreślony od dnia jej podpisania. Strony ustaliły jako rodzaj wykonywanej pracy – spedycję. Wynagrodzenie zostało ustalone w wysokości 3.600 zł brutto. W dniu 23 lipca 2021r. ubezpieczona została uznana za zdolną do pracy na stanowisku spedytora (orzeczenie lekarskie z dnia 23 lipca 2021r., k. 5 a.s.; karta badania profilaktycznego, k. 6-7 a.s.; umowa o pracę z dnia 1 lipca 2021r. – nienumerowane karty akt rentowych).

W dniu 13 września 2021r. do ZUS wpłynęło wyrejestrowanie V. Z. z ubezpieczeń jako zleceniobiorcy z datą wyrejestrowania od 30 czerwca 2021r. W tym samym dniu płatnik składek (...) sp. z o.o. przekazał do ZUS zgłoszenie V. Z. jako pracownika z datą wsteczną datą powstania obowiązku ubezpieczeń, tj. od 1 lipca 2021r. (bezsporne).

Inni zatrudniani przez płatnika składek, podobnie jak ubezpieczona, nie zawierali od początku współpracy umowy o pracę, tylko umowy zlecenia i dopiero po pewnym czasie, choć nie we wszystkich przypadkach, zawierano umowy o pracę. Zakres obowiązków po takiej zmianie, jeśli nastąpiła, pozostawał jednak taki sam. Również ubezpieczona w trakcie zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia i umowy o pracę wykonywała te same obowiązki. Wszystkie osoby wraz z nią pracujące początkowo miały umowę zlecenia, ale nie wszystkie zawarły potem umowę o pracę. Polityka kadrowa spółki była taka, że jak ktoś po okresie próbnym, kiedy pracował jako zleceniobiorca, prosił o umowę o pracę, to była możliwość podpisania takiej umowy, jednak kierownik oceniał najpierw pracę tego, kto miał być objęty taką zmianą. Kierownikiem w okresie zatrudnienia ubezpieczonej w (...) sp. z o.o. był M. I., a potem N. D.. Prezes zarządu spółki S. M. podpisywał umowy, ale co do konieczności ich podpisania, to M. I. podejmował decyzje i jedynie kontaktował się i konsultował w tym zakresie z prezesem zarządu. M. I. cały czas przebywał z pracownikami w biurze. Wskazywał pracownikom zadania i nadzorował ich pracę. Sam także zajmował się poszukiwaniem ładunków, ale poza tym do niego należały sprawy organizacyjne. To on kontrolował na bieżąco wszystkich spedytorów, bez względu na rodzaj umowy, jaką zawarli ze spółką. W spółce funkcjonował wówczas system, do którego każdy przewóz musiał być wprowadzony. Kierownik mógł polecić, co spedytorzy mają robić, mógł wskazać przewoźnika i polecić wykonanie telefonu w celu sprawdzenia dostępności transportu. Spedytorzy nie podpisywali list obecności, ale kierownik codziennie kontrolował, czy przychodzą i wychodzą zgodnie z ustalonym czasem. Nie było systemu kontrolującego godziny przyścia i godziny wyjścia z pracy, ani możliwości ustalenia innych godzin pracy czy też wykonywania pracy zdalnej. Miejsce pracy spedytorów znajdowało się przy ul. (...) w W.. Spółka udostępniała im komputery i telefony służące do wykonywania pracy. Był ustalany grafik pracy. Spedytorzy pracowali w godzinach od 9.00 do 17.00 lub od 8.00 do 16.00. Spółka posiada biuro w W., którym kierował M. I.. Prowadziła także biura w Rosji i na Białorusi, gdzie pracowali managerowie, wystawiający zlecenia na przewóz. Na tej podstawie spedytorzy mieli wyszukać transport. Osoby zatrudnione, w tym ubezpieczona, zostały przeszkolone w celu wykonywania powierzonej pracy. Takie szkolenie wraz z ubezpieczoną odbywała L. B., która rozpoczęła pracę w tym samym czasie co V. Z.. Podczas rekrutacji kierownik przekazał jej informację o możliwości zatrudnienia na umowę o pracę po okresie próbnym, jednak L. B. z tej możliwości nie skorzystała (oświadczenia, k. 151-155 a.s.; zeznania świadków: Y. M., k. 207 verte-208 a.s., A. M., k. 208-208 verte a.s., L. B., k. 208 verte-209 a.s., A. V., k. 282 verte a.s., A. P., k. 282 verte-283 a.s.; zeznania S. M., k. 284 verte-285 a.s., zeznania ubezpieczonej V. Z., k. 284-284 verte a.s.).

Wynagrodzenie ubezpieczona otrzymywała przelewem rachunek bankowy (potwierdzenia przelewu wynagrodzenia – nienumerowane karty akt rentowych). O ciąży dowiedziała się na początku czerwca 2021r. Pracę na podstawie umowy o pracę wykonywała przez miesiąc, ponieważ wcześniej miała problem z pierwszą ciążą i otrzymała zalecenie od lekarza, żeby skorzystać ze zwolnienia. Zaświadczenie o niezdolności do pracy zostało jej wystawione na okres od 2 do 31 sierpnia 2021r. (zeznania ubezpieczonej V. Z., k. 284-284 verte a.s.; (...), k. 8 a.s.)

G. L. świadczył dla (...) sp. z o.o. usługi księgowo od 2020r. W zakres jego prac nie wchodziły sprawy osobowe, kadrowe, czy sporządzenie umów. Zajmował się wyliczaniem wynagrodzeń. Dostawał od M. I. e-maila ze skanami

umów i zgłaszał wtedy określone osoby do ZUS albo je wyrejestrowywał. Sporządzał listy płac i deklaracje do ZUS. Gdy ktoś był na urlopie, to otrzymywał taką informację. W e-mailu informowano go o liczbie godzin przepracowanych przez poszczególne osoby (zeznania świadka G. L., k. 283 verte - 284 a.s.)

W latach 2021-2022 płatnik składek zgłaszał do ubezpieczeń społecznych kilkanaście osób z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, w tym N. C., L. H., D. K., D. V., M. I., I. I., Y. M., A. P., V. Z., H. F., T. K., czy Y. S., pozostałe natomiast z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia (zestawienie ZUS z dnia 14 lipca 2023r., k. 247 a.s.).

Pismem z dnia 13 października 2021r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. zawiadomił płatnika składek i ubezpieczoną V. Z. o wszczęciu postępowania w sprawie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę (zawiadomienia o wszczęciu postępowania – nienumerowane karty akt ZUS). Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego organ rentowy wydał w dniu 10 lutego 2022r. decyzję nr (...), w której stwierdził, że V. Z. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) Sp. z o.o. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 30 czerwca 2021r., a ponadto, że jako pracownik u płatnika składek (...) sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 lipca 2021r. W uzasadnieniu decyzji Zakład wskazał, że płatnik składek dopiero w dniu 13 września 2021r., tj. ponad 2 miesiące po obowiązującym terminie, przekazał wyrejestrowanie ubezpieczonej jako zleceniobiorcy z datą wyrejestrowania 30 czerwca 2021r. i w tym samym dniu zgłosił ją do obowiązkowych ubezpieczeń jako pracownika z datą wsteczną od 1 lipca 2021r. Ponadto z tytułu wykonywania umowy zlecenia ubezpieczona nie została zgłoszona do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego i wiadomym było, że nie nabędzie prawa do świadczeń - zasiłku chorobowego i zasiłku macierzyńskiego. W związku z powyższym spisanie pomiędzy płatnikiem składek a ubezpieczoną umowy o pracę miało na celu jedynie uprawdopodobnienie stosunku pracy i uzyskanie przez V. Z. świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Zdaniem ZUS umowa o pracę jest nieważna i nie stanowi przesłanki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi jako pracownika. Organ podkreślił również, że strony nie przedstawiły żadnych dokumentów, z których wynikałoby, że umowa zlecenia zawarta pomiędzy stronami została rozwiązana przed upływem czasu, na który została zawarta. Ponadto strony podpisały umowę o pracę w dniu 1 lipca 2021r., na podstawie której ubezpieczona miała świadczyć pracę jako pracownik, przy czym nie zostały dopełnione żadne czynności towarzyszące zmianie umowy, ani też nie zmieniły się warunki w zakresie świadczenia pracy. ZUS podkreślił, że dokumentację ubezpieczeniową dotyczącą tej zmiany płatnik składek przekazał dopiero w dniu 13 września 2021r., kiedy to ubezpieczona już od 2 sierpnia 2021r. miała orzeczoną niezdolność do pracy w związku z ciążą. Dodatkowo Zakład podkreślił, że nie dał wiary wyjaśnieniom płatnika składek, który stwierdził, że opóźnienie wynikało z opóźnienia w dostawie umów do działu księgowości z powodu obowiązującej w przedsiębiorstwie polityki. Jednak we wcześniejszych miesiącach przekazywanie zgłoszenia innych osób odbywało się w obowiązujących terminach. Kolejną okolicznością, na którą zwrócił uwagę organ rentowy było to, że płatnik składek nie przedstawił zaświadczenia o odbytym przez ubezpieczoną szkoleniu bhp oraz orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do podjęcia pracy. Wobec powyższego zasadne było stwierdzenie, że umowa o pracę z dnia 1 lipca 2021r. nie została podpisana faktycznie tego dnia, a dopiero w terminie późniejszym, co również było powodem przekazania zgłoszenia ubezpieczeniowego z opóźnieniem (decyzja ZUS z 10 lutego 2022r. – nienumerowane karty akt ZUS).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o wymienione dokumenty oraz na podstawie zeznań świadków: Y. M., A. M. i L. B., A. V., A. P. i G. L., a także w oparciu o zeznania ubezpieczonej V. Z. i prezesa zarządu płatnika składek S. M..

Dokumenty zostały ocenione jako wiarygodne, tym bardziej, że ich treść koresponduje z tym na co wskazują osobowe środki dowodowe. Ponadto Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonej i prezesa zarządu płatnika składek, którzy przekonująco i spójnie przedstawili okoliczności, które doprowadziły do zawarcia w dniu 1 lipca 2021r. umowy o pracę, a także opisały wykonywane przez ubezpieczoną czynności. Powyższe okoliczności potwierdziły także zeznania świadków: Y. M., A. M., L. B., A. V., A. P. i G. L., które Sąd ocenił jako zasługujące na wiarę. Świadczenie, którzy pracowali u płatnika składek, zgodnie zeznali, że standardową praktyką w spółce było początkowo zatrudnianie na podstawie umowy zlecenia, a potem możliwość zamiany jej na umowę o pracę, choć nie każdy zatrudniony z

tego korzystał. Ponadto świadkowie przedstawili zakres wykonywanych przez ubezpieczoną prac. Opisali sposób organizacji pracy oraz wskazali, że do pracy na stanowisku spedytora można było zostać przyuczonym i nowe osoby były szkolone. Szkolenie takie odbyła ubezpieczona wraz ze świadkiem L. B.. Praca ubezpieczonej, wedle relacji świadków, miała miejsce do daty powstania niezdolności do pracy.

Oceniając zeznania świadków, Sąd miał na względzie, że są oni bądź byli w przeszłości pracownikami lub zleceniobiorcami płatnika składek i widywali ubezpieczoną w miejscu pracy oraz znali przyjęte w spółce praktyki dotyczące zatrudnienia. W zakresie tego dotyczącym, jak i co do pozostałych okoliczności, zeznania wszystkich świadków są spójne, stąd nie było podstaw, aby ich nie uwzględnić. Zeznania te korespondują z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym oraz z zeznaniami płatnika składek i ubezpieczonej, którym Sąd również dał wiarę. Ubezpieczona i prezes zarządu płatnika składek w sposób jasny i zgodnie z posiadaną wiedzą przedstawili okoliczności zmiany podstawy zatrudnienia ubezpieczonej, co nie zostało skutecznie zakwestionowane przez ZUS.

Zdaniem Sądu, jedynie zeznania świadka G. L. nie były wiarygodne w części, w której ten świadek wskazał, że umowa o pracę została zawarta przez (...) sp. z o.o. tylko z V. Z.. Tymczasem, jak wynika z przekazanego przez ZUS zestawienia osób pracujących w tej spółce tylko w latach 2021 – 2022 (k. 247), podstawy zatrudnienia były różne. Niektórzy zatrudnieni mieli przez cały okres pracy umowy zlecenia, inni od razu umowy o pracę, a były też takie osoby, jak ubezpieczona, z którymi najpierw zawarto umowę zlecenia, a dopiero potem został nawiązany stosunek pracy. Nie jest więc prawdą, jak zeznał G. L., że tylko V. Z. miała umowę o pracę.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sporne w rozpatrywanej sprawie było to, czy V. Z. dnia 1 lipca 2021r. podpisała z płatnikiem składek (...) sp. z o.o. umowę o pracę i realizowała czynności jako pracownik na rzecz tej spółki do czasu, kiedy stała się niezdolna do pracy i czy z tego tytułu powinna podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. Rozstrzygając tę kwestię Sąd miał na względzie przepisy ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst.jedn. Dz. U. z 2023r., poz. 1230 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą systemową. Art. 6 ust. 1 pkt 1 tej ustawy stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. W myśl art. 13 pkt 1 ustawy systemowej następuje to od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. O tym jednak, czy dany stosunek prawny łączący dwa podmioty może być uznany za stosunek pracy, rozstrzygają przepisy prawa pracy. Stosownie do treści definicji zawartej w art. 2 kodeksu pracy (tekst jedn. Dz. U. z 2023r., poz. 1465, dalej jako k.p.) pracownikiem jest osoba zatrudniona między innymi na podstawie umowy o pracę. Użyty w powyższym przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem a pracodawcą szczególnej więzi prawnej o charakterze zobowiązaniowym, tj. stosunku pracy. Istotą tegoż stosunku jest – w świetle art. 22 § 1 k.p. – uzewnętrznienie woli umawiających się stron, z których jedna deklaruje chęć wykonywania pracy określonego rodzaju w warunkach podporządkowania pracodawcy, natomiast druga – stworzenia stanowiska pracy i zapewnienia świadczenia pracy za wynagrodzeniem. Celem i zamiarem stron umowy o pracę winna być każdorazowo faktyczna realizacja treści stosunku pracy, przy czym oba te elementy wyznaczają: ze strony pracodawcy – realna potrzeba ekonomiczna i umiejętności pracownika, zaś ze strony pracownika – ekwiwalentność wynagrodzenia uzyskanego za pracę.

Dla stwierdzenia, czy zaistniały podstawy do objęcia pracownika ubezpieczeniem społecznym, w świetle powołanych przepisów, wymagane jest ustalenie, czy zatrudnienie miało charakter rzeczywisty i polegało na wykonywaniu pracy określonego rodzaju, na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, czyli w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W rozpoznawanej sprawie ZUS nie podważał, że V. Z. wykonywała czynności na rzecz płatnika składek, jednakże wskazywał, że były to obowiązki świadczone na podstawie zawartej w marcu 2021r. umowy zlecenia. Natomiast umowa o pracę z 1 lipca 2021r., według organu rentowego, powinna być uznana za pozorną na podstawie art. 83 § 1 k.c. Ze wskazanego przepisu wynika, że nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność umowy wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych przy jednoczesnym

zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Przy czym należy odróżnić nieważność spowodowaną pozornością czynności prawnej od nieważności czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy (art. 58 § 1 k.c.). Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z formalnego punktu widzenia nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez ustawę zakazane. Pojęcie obejścia prawa i pozorności są sobie znaczeniowo bliskie i niejednokrotnie pokrywają się. Ustalenie czy umowa zmierza do obejścia prawa, czy jest pozorna wymaga poczynienia konkretnych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności jej zawarcia, celu jaki strony zamierzały osiągnąć, charakteru wykonywanej pracy i zachowania koniecznego elementu stosunku pracy, jakim jest wykonywanie pracy podporządkowanej (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 1995r., I PZP 7/95, OSNAPiUS 18/95, poz. 227, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997r., I PKN 276/97, OSNAPiUS13/98, poz. 397).

W analizowanej sprawie, uwzględniając poczynione ustalenia faktyczne, Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska organu rentowego. W oparciu o cytowane na wstępie przepisy, dla objęcia ubezpieczeniem społecznym zasadnicze znaczenie ma nie to, czy umowa o pracę została zawarta, ani również faktyczny cel zgłoszenia danej osoby do ubezpieczeń społecznych (jako nienaruszające art. 58 § 1 lub 2 k.c. albo 83 § 1 k.c.), lecz tylko to, czy strony umowy rzeczywiście pozostawały w stosunku pracy (art. 8 ust. 1 u.s.u.s.). O tym zaś, czy strony istotnie w takim stosunku pozostawały i stosunek ten stanowi tytuł ubezpieczeń społecznych, nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, czy wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy (essentialia negotii), wynikających z art. 22 § 1 k.p.

W analizowanym przypadku fakt wykonywania pracy przez V. Z. na rzecz (...) sp. z o.o. nie wymaga szerszej analizy, ponieważ treść zaskarżonej decyzji wskazuje, że organ rentowy nie podważa tej okoliczności. Rozważenia wymaga to tylko, czy w dniu 1 lipca 2021r. nastąpiło nawiązanie stosunku pracy i czy ubezpieczona od tej daty faktycznie realizowała zadania na rzecz płatnika składek w reżimie, na jaki wskazuje art. 22 k.p. Analizę należy rozpocząć od wskazania, że materiał dowodowy – przede wszystkim zeznania świadków i stron, ale także informacja ZUS o osobach zatrudnionych w (...) sp. z o.o. i tytule zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych – wskazuje, że płatnik składek prowadził taką politykę kadrową, zgodnie z którą zatrudniał spedytorów na podstawie umowy zlecenia. Umowa taka stanowiła swego rodzaju okres próbny, co wprost przyznał prezes zarządu S. M.. Następnie, po upływie określonego czasu, jeśli taka była wola zleceniobiorcy i kierownika, dochodziło do podpisania umowy o pracę. Przy czym w takich sytuacjach, podobnie jak w przypadku V. Z., zakres zadań oraz sposób organizacji pracy, nie zmieniał się. Spedytorzy – bez względu na to, czy realizowali zadania na podstawie umowy zlecenia, czy na podstawie umowy o pracę – mieli taki sam zakres czynności, a poza tym podlegali kierownikowi. W 2021r. najpierw był nim M. I., a potem N. D.. Kierownik nadzorował pracę spedytorów, pracując wraz z nimi w tym samym pomieszczeniu. Kontrolował przebieg pracy spedytora, mógł wydawać mu polecenia, a także sprawdzał, czy spedytorzy świadczą pracę zgodnie z ustalonym grafikiem. Grafik – w zależności od czasu, jaki aktualnie obowiązywał w Rosji – obejmował godziny 8.00 – 16.00 lub 9.00 – 17.00. Zleceniobiorcy i pracownicy – bez względu na rodzaj umowy – musieli stosować się do tego grafiku. Nie mieli możliwości dowolnie ustalać godzin pracy, wychodzić do domu wcześniej czy później rozpoczynać pracy bądź samodzielnie decydować o miejscu pracy. Miejsmem pracy wyznaczonym przez kierownika było biuro w W. przy ulicy (...), gdzie osoby zaczynające pracę były szkolone, a potem, przystępując do wykonywania pracy spedytora, otrzymywały od płatnika składek narzędzia pracy – komputer i telefon.

Powyższe wskazuje, że od początku, od czasu podjęcia pracy przez spedytora, praca była wykonywana na podstawie umowy o pracę. Mimo tego płatnik składek zawierał umowy zlecenia, tłumacząc swoje działania koniecznością sprawdzenia spedytora i przebycia przez niego okresu próbnego. Tymczasem w takiej sytuacji powinna być podpisana ze spedytorem umowa o pracę na okres próbny, bo taką przecież przewiduje kodeks pracy. Płatnik składek natomiast, tłumacząc się innymi regulacjami, jakie obowiązują w Białorusi, z powodów, których można się domyślać, nie czynił tego i zawierał umowy zlecenia. Dopiero po pewnym czasie zmieniał formę zatrudnienia na umowę o pracę.

Zdaniem Sądu, również ubezpieczona od daty podpisania umowy zlecenia w rzeczywistości wykonywała pracę jak pracownik, w reżimie określonym przez art. 22 k.p., a więc osobiście, za wynagrodzeniem oraz w warunkach

podporządkowania pracodawcy – pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie przez niego wskazanym. To zaś, że podpisała umowę zlecenia niczego nie zmienia, ponieważ istotne jest brzmienie art. 22 k.p. § 1¹ tego przepisu wskazuje, że zatrudnienie w warunkach określonych w § 1 jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy. Z kolei z § 1² wynika, że nie jest dopuszczalne zastąpienie umowy o pracę umową cywilnoprawną przy zachowaniu warunków wykonywania pracy, określonych w § 1.

Biorąc pod uwagę wskazane przepisy oraz stan faktyczny przedmiotowej sprawy, organ rentowy mógłby więc co najwyżej przeprowadzić kontrolę u płatnika składek i z uwagi na wskazane okoliczności objąć osoby wykonujące umowy zlecenia, w tym ubezpieczoną, ubezpieczeniem emerytalnym, rentowymi, chorobowym i wypadkowym w związku z zawarciem z (...) sp. z o.o. stosunku pracy oraz wyegzekwować od tejże spółki należne składki. Perspektywa przyjęta przez organ rentowy okazała się jednak inna i zdaniem Sądu nie jest słuszna. Organ rentowy nie może karać pracownika wyłączeniem z ubezpieczeń społecznych i odmową wypłaty świadczeń w sytuacji, kiedy ten pracownik wykonywał pracę w warunkach określonych przez art. 22 k.p. i tylko w wyniku niezgodnej z przepisami polityki kadrowej pracodawcy musiał podpisać umowę zlecenia. Taka właśnie sytuacja powstała w przypadku ubezpieczonej, która poszukiwała pracy na podstawie umowy o pracę i na zatrudnienie w (...) sp. z o.o. zgodziła się z uwagi na obietnicę zawarcia po okresie próbnym umowy o pracę. Ostatecznie do tego doszło, ale organ rentowy biorąc pod uwagę okoliczności, które wcześniej zostały zaprezentowane, wydał zaskarżoną decyzję. W ocenie Sądu jest ona niezgodna z prawem i stanowi wyraz aprobaty dla praktyk płatników składek, które powinny być piętnowane i eliminowane. Organ rentowy powinien w takich sytuacjach podejmować inne działania.

W przedmiotowej sprawie Sąd mógł jednak orzec w takim zakresie i odnośnie takiego okresu, jaki obejmuje zaskarżona decyzja, w więc od 1 lipca 2021r. Zdaniem Sądu, z powodów które zostały przedstawione, ubezpieczona od tej daty, a także wcześniej - ale to nie jest przedmiotem decyzji i orzeczenia Sądu, a stanowi tylko element ustaleń faktycznych – realizowała na rzecz (...) sp. z o.o. umowę o pracę. W związku z tym wszystkie zarzuty Zakładu dotyczące antydatowania umowy o pracę, braku zmiany zakresu obowiązków i sposobu jego realizacji czy też spóźnionego zgłoszenia ubezpieczonej jako pracownika do ubezpieczeń społecznych tracą na znaczeniu. Znaczenia nie ma też okoliczność odbycia badań wstępnych dopiero w dniu 23 lipca 2021r., odmienne wyjaśnienia ubezpieczonej co do tej kwestii czy też brak szkolenia w zakresie bhp. Ww. okoliczności są istotne z punktu widzenia przepisów prawa pracy, ale nie decydują o tym, czy doszło do nawiązania stosunku pracy. Nawet więc, jeśli pracownik nie został przeszkolony, nie odbył badań wstępnych, czy został z opóźnieniem bądź z niewłaściwego tytułu zgłoszony do ZUS, ale realizował pracę w reżimie określonym w art. 22 k.p., to doszło do nawiązania stosunku pracy. Wadliwości i błędy popełnione przez pracodawcę, o których była mowa, niczego w tym względzie nie zmieniają, tym bardziej, że akurat w tej sprawie, która została poddana ocenie Sądu, ubezpieczona V. Z. od 29 marca 2021r. wykonywała pracę spedytora, w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem, osobiście oraz pod kierownictwem osoby przez (...) sp. z o.o. wyznaczonej, a także w czasie i miejscu, który został jej narzucony. Od ww. daty, także od 1 lipca 2021r., była więc pracownikiem spółki i z takiego tytułu powinna podlegać ubezpieczeniom społecznym. Wobec tego, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd dokonał zmiany zaskarżonej decyzji poprzez przyjęcie, że V. Z. jako pracownik u płatnika składek (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 lipca 2021r.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c., zasądzając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz ubezpieczonej, reprezentowanej przez radcę prawnego, który zgłosił stosowny wniosek, kwotę 180 zł. Jej wysokość została ustalona na podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz. U. z 2023r., poz. 1964 ze zm.) i zgodnie z art. 98 § 1¹ k.p.c. powiększona o ustawowe odsetki za opóźnienie liczone za czas od daty uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.